

STANDARD DYRKNINGSVEJLEDNING

FOR

ROSER TIL SNIT

Roses forever ApS. Foto: floradania.dk

	Roser til snit
Biologi	<p>Familie: Rosa</p> <p>Hjemsted: De roser, som anvendes, er hybrider. Slægten Rosa med over 80 arter er hjemmehørende på den nordlige halvkugle i de subtropiske og tempererede bælter. De roser, vi dyrker, stammer sandsynligvis fra Kina.</p>
Sorter	<p>Der er en lang række sorter og nye kommer stadig til. Hovedfarven er rød i alle nuancer.</p> <p>De væsentligste forældre i Europa er:</p> <p>Mogens og Pernille Olesen, Danmark</p> <p>Kordes, Tyskland</p> <p>Tantau, Tyskland</p> <p>Meilland, Frankrig</p> <p>De Ruiten, Holland</p> <p>Roses Forever ApS, Danmark</p>
Formering	<p>Roser formeres vegetativt, kun i forbindelse med forædling anvendes frøformer.</p> <p>1. Okkulering.</p> <p>På en grundstamme, i reglen Rosa canina og Rosa indica, okkuleres et øje af den ønskede sort. Når dette er vokset fast og begyndt at gro, skæres grundstammen tilbage lige over podestedet. Senere skæres ædelriset tilbage, så der kommer 3-4 brydninger.</p> <p>2. Stiklingeformering.</p> <p>Der anvendes ledstiklinger med 1 eller 2 veludviklede 5-blade, og det anbefales, at der kun anvendes det midterste stykke af en rosengren.</p> <p>Der stikkes i et porøst medium ofte stenuldsklodser, og stiklingen stikkes ca. 3 cm ned i klodsen. pH holdes på ca. 5,5, da for højt pH giver for kraftig kalusdannelse, og for lavt pH giver dårlig rodvækst.</p> <p>Temperaturen i roddannelsesperioden holdes på 22-23°C, det giver den hurtigste roddannelse. Når rødderne er dannede, sænkes temperaturen til 17-18°C, herved fremmes brydningen og sideskudsdannelsen.</p> <p>Den relative luftfugtighed skal holdes høj, evt. ved overdækning med plast, hvid om sommeren og klar om vinteren.</p> <p>Gode lysforhold er også nødvendig for optimal roddannelse. Hvis der stikkes om efteråret, må det anbefales at give vækstlys, 40-80 W pr. m² SON-T.</p>

	<p>Stiklingerne kan, hvis man ønsker at fortsætte med de samme sorter, skæres på eksisterende planter, efter at sidste flor er skåret eller, hvis der er for stor produktion om sommeren, skæres stiklinger i juli, hvor lysforholdene er gode. Blindskud kan udmærket anvendes som formeringsmateriale.</p> <p>Roddannelse sker på 10-12 dage, og 5-6 uger efter stikning, kan der plantes ud.</p> <p>Stiklingeformede roser egner sig især til dyrkning i inaktive medier.</p> <p>3. "Stentling"</p> <p>En stentling er en podet stikling. Ordet stenten er hollandsk og en sammentrækning af stekken (stikke) og enten (pode).</p> <p>"Grundstammen" er et internodie (uden øjne), som foroven skæres skråt af. Ædelriset er et stængelstykke med 1 femblad, 1 cm stængel over bladet og 2-3 cm under bladet. Det nederste snit er skråt. De to skrå snit samles med tape eller en tøjklamme og stentlingen stikkes (se stiklingeformering).</p> <p>Som grundstamme kan anvendes de samme arter som til okkulering. Der foregår bl.a. i Holland en del forsøg med at finde bedre grundstammer end R. canina. Nogle af de nye grundstammer har f.eks. ikke nogen nævneværdig vinter- hvile, hvilket giver en bedre vækst i vinterperioden. Den mest anvendte er R. indica 'Natal Briar', men en ny, 'Dina', har ved afprøvning givet lovende resultater.</p> <p>Baggrunden for denne formeringsmetode er, at mange af de dyrkede rosensorter har et svagt rodsystem, som kan begrænse væksten. Ved at pode på en sort med et stærkere rodsystem fås en bedre vækst.</p> <p>Hvis der stikkes i vinterhalvåret, kan antallet af gule blade formindskes ved at tilføre CO₂, 600-800 ppm.</p>
<p>Udplantning Pladsforbrug</p>	<p><u>Frit udplantede.</u></p> <p>I huse, hvor roser skal plantes i jorden, skal der været et godt dræn i 90-100 cm dybde. Jorden skal være velbehandlet i ca. 40 cm dybde, og der grundgødskes på baggrund af jordanalyser.</p> <p>Der plantes normalt 12-16 planter pr. m² bed, og et bed er ca. 1 m bredt.</p> <p><u>Stenuldsmåtter.</u></p> <p>Hvis måtterne lægges i bunden af huset, er det meget</p>

	<p>vigtigt, at bunden er helt jævn, så der ikke kan opstå fordybninger, hvor vandet har svært ved at dræne fra.</p> <p>Måtterne lægges, så der er en svag sidelæns hældning på ca. 1-2%, og vandes op med gødningsvand.</p> <p>Dyrkes der i render, har disse et svagt fald på langs.</p> <p>Er planterne stukket i stenuldsklodser, stilles disse oven på måtterne og dryppene sættes ved/i klodserne.</p> <p><u>Kokosfibre.</u></p> <p>En del producenter dyrker i kokosfibre i spande. Der plantes da 2 planter i hver spand, og der vandes med drypslanger. Et afdræningshul bores et par cm over bunden.</p>
<p>Klima</p>	<p>Temperatur.</p> <p>Døgngennemsnittet bør ligge på 18-20°C. For lav temperatur medfører blinde skud, deforme blomster eller sorte kronblade. For høj temperatur giver blød vækst.</p> <p>Skal planterne have vinterhvile, sænkes temperaturen langsomt med 1 grad pr. uge fra ca. 15. oktober. I slutningen af november kan temperaturen sænkes hurtigere. Vinterhvilen skal være 6-10 uger, og der holdes ca. 20°C.</p> <p>Nye undersøgelser tyder på, at man udmærket kan sænke temperaturen på 1 uge.</p> <p>Efter vinterhvilen, hæves temperaturen gradvist. Den holdes på 12-15°C i luften og 10-12°C i jorden ind til knopperne begynder at svulme. Derefter hæves temperaturen til 18-20°C i 3 uger. Herefter kan temperaturen sænkes til 16-18°C nat og 18-20°C dag.</p> <p>I de fleste gartnerier dyrkes med vækstlys, og der skæres da kontinuerligt, så der vil altid være knopper, som skal have 18-20°C for ikke at blive blinde. Derfor holdes 18-20°C døgnet rundt.</p> <p>Luftfugtighed.</p> <p>Den relative luftfugtighed må ikke blive for høj, d.v.s. ikke over 85%. Ved høj luftfugtighed er der stor risiko for svampesygdomme.</p> <p>Skygge.</p> <p>Der skygges kun udvendigt for at holde temperaturen nede, roser er meget lyskrævende. Tidligt om foråret, når bladene ikke er helt udviklede, eller efter en længere gråvejrsperiode, kan det blive nødvendigt at skygge.</p>
<p>Vand, gødning, CO₂</p>	<p>Der vandes med en gødningsopløsning sammensat i forholdet:</p>

	<p>N : P : K : Ca : Mg 100 : 13 : 100 : 45 : 13 + mikronæring</p> <p>Mellem 10 og 20% af kvælstoffet skal tilføres som ammoniumkvælstof. Om vinteren ofte kun 5%.</p> <p>Der vandes ud med Lv 2,0-2,2, pH i voksemediet på 5,0-5,5.</p> <p>Ved dyrkning i inaktive medier som stenuldsmåtter vandes med et overskud på 20-30% svarende til ca. 1,25 gange fordampningen. Væskeindholdet i måtterne bør være 40-60% CO₂-koncentrationen på 600-800 ppm fremmer væksten, og CO₂ skal altid tilføres, når vækstlyset er tændt.</p>
Kultur	<p>Formning af planterne.</p> <p>Når planten er godt i gang lægges skuddet ned, d.v.s., det bøjes, men knækkes ikke helt, eller skuddet knibes over 2-3 bladpar. Dette gøres for at få en god brydning fra bunden. Hvis der senere kommer blindskud, kan disse også lægges ned. Ved at undlade beskæring beholdes bladene, og dermed har planten en større bladmasse til at danne assimilater.</p> <p>Skæring/beskæring.</p> <p>Når en blomst skæres, sker det over 1-2 blade, og fra disse bladhjørner skyder det nye skud. For at planterne ikke skal blive for høje, er det med mellemrum nødvendigt at skære dem kraftigt tilbage. Dyrkes der uden vækstlys, vil det naturlige tidspunkt være i vinterperioden, men med produktion året rundt, må tilbageskæringen ske jævnt fordelt over året, f.eks. ved pr. plante at skære 1-2 grene tilbage ad gangen.</p>
Blomstring	<p>Roser er daglængdeneutrale, blomstringen er afhængig af lys og temperatur.</p> <p>Ved lav temperatur, d.v.s. under 16°C dannes blindskud og "Bullheads". Lav lysintensitet, især i forbindelse med høj temperatur, medfører også, at der dannes blindskud.</p>
Vækstlys	<p>For at få en vinterproduktion må der installeres vækstlys, minimum 60 W/m², 80-100 W er bedre.</p> <p>I vinterhalvåret er lyset kun slukket i højlastperioderne, typisk fra kl. 8 til kl. 12 og fra kl. 17 til kl. 21, samt ved høj, naturlig indstråling.</p>
Høsttidspunkt	<p>For at opnå den bedste udvikling efter høst, må rosen ikke skæres før knoppen er så udviklet, at toppen (spidsen) er lige så bred som bunden.</p> <p>Fra man har skåret en rose, og til den næste kan skæres på samme gren, går der ca. 8 uger.</p>

Udbytte	Uden vækstlys høstes 170-230 roser pr. m ² pr. år, med vækstlys 220-400 roser.
Sygdomme og skadedyr	<p>Meldug (<i>Sphaerotheca pannosa</i>): Hvid melet belægning på bladene, knopperne og den grønne stængeldel. Ses typisk, hvis der er store temperatursvingninger i husene. Der er stor forskel på sorterens modtagelighed. Forebyggende kan anvendes svovlfordampning.</p> <p>Falsk meldug (<i>Peronospora sparsa</i>): Rødlige, senere mørke bladpletter. På bladens underside ses en gråhvid belægning af svampehyfer. Svampen vokser bedst ved høj relativ luftfugtighed.</p> <p>Rosenrust (<i>Phragmidium mucronatum</i>): Bladens overside får rødgule pletter, på bladundersiden dannes pustler, som først er orangefarvede, senere bliver de rødbrune til sorte.</p> <p>Behandling: Angrebne blade fjernes, planternes blade holdes tørre og den relative luftfugtighed holdes lav.</p> <p>Stråleplet (<i>Diplocarpon rosae</i>): På bladoversiden ses mørke rundlige pletter med en trevlet eller stjerneformet rand, bladene falder af.</p> <p>Behandling som ved angreb af rosenrust. Det bedste er at anvende resistente sorter.</p> <p>Spindemider: Bladene får først lyse pletter, senere bliver bladene brune og tørre. På bladundersiden er der talrige mider og et fint spind.</p> <p>Bekæmpes med rovmider.</p> <p>Trips: Sølvfarvede til brune pletter på bladene. Blomsterne misdannes ofte og der kommer pletter. Til overvågning kan anvendes limtavler, gule til almindelige thrips, blå til Saintpauliathripsen.</p> <p>Bekæmpes med tripsrovmider og tæger (Orius)</p> <p>Bladlus: Bladlus sidder især i skudspidserne og på bagsiden af de ældste blade. Ved kraftige angreb bliver skuddene deforme, og på bladene under lusene kommer en belægning af honningdug, hvori der vokser sodsvampe.</p> <p>Af nyttedyr kan anvendes galmyg og snyltehvepse.</p> <p>Mellus: Mellusene (hvide fluer) sidder på undersiden af bladene. Æggene lægges på de yngste blade, så nymferne ses på forholdsvis unge blade. Ved kraftige angreb kan der ses honningdug med sodsvampelægning på de neden for siddende blade.</p> <p>Bekæmpes med snyltehvepse (Encarsia).</p>

	<p>Larver: Små larver på ca. 1 cm kan gnave af bladene, så det kan forveksles med sneglegrav, da bladpladen ikke er hullet, men kun overfladisk gnavet. Symptomet ses især sidst på sommeren.</p> <p>Bekæmpes med insektsæbe.</p>
Fysiogene sygdomme	<p>Blindskud: Kan skyldes for lav temperatur i de første 3 uger af knoppens dannelse. Kan også skyldes lysmangel, især sammen med for høj temperatur.</p> <p>Bullheads: Dette er betegnelsen for knopper, som er bredere og kortere end normalt. Hvis temperaturen, når skuddet er 3-4 uger gammelt, bliver for lav, 14-16°C eller lavere dannes for mange kronblade. Det samme kan ske, hvis planterne på det kritiske tidspunkt bliver for tørre. Der er størst risiko for dannelse af bullheads hos sorter, som i forvejen har mange kronblade.</p>